

# yenifikir

*Uluslararası Akademik Fikir Araştırma Dergisi*  
*International Journal of Academic Research and Ideas*

**Cilt / Volume: 15**

**Sayı / Issue: 31**

**Fatih NACAR**

Doktora Öğrencisi / PhD.

Uşak Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü / Tarih  
fatihnacar@yahoo.com

**Sadiye TUTSAK**

Prof. Dr.

Uşak Üniversitesi, / Tarih ABD  
sadiye.tutsak@usak.edu.tr

<https://orcid.org/0000-0003-2247-1316>

<https://orcid.org/0000-0002-8677-4482>



**Konya'nın Elektrikle Buluşması ve  
Konya Elektrik Türk Anonim  
Şirketinin Faaliyetleri(1926-1932)**

*Generating Electricity of Konya and  
Activities of Konya Electricity Turkish  
Incorporated Company (1926-1932)*

**Makale Kategorisi (Araştırma Makalesi / Research Article)**

Geliş Tarihi / The Date of Received: 23.10.2023

Kabul Tarihi / The Date of Accepted: 11.12.2023

Yayın Tarihi / The Date of Published: 28.12.2023

**Atıf / Citation**

Nacar F. & Tutsak S. (2023). Konya'nın Elektrikle Buluşması ve Konya Elektrik Türk Anonim  
Şirketinin Faaliyetleri(1926-1932), Yeni Fikir Dergisi, 15 (31), 18-29

DOI: 10.57205/yenifikirjournal.1380094

Nacar F. & Tutsak S. (2023). Generating Electricity of Konya and Activities of Konya Electricity Turkish  
Incorporated Company (1926-1932), , The Journal of Yeni Fikir, 15 (31), 18-29

DOI: 10.57205/yenifikirjournal.1380094

Bu makalede intihal programıyla benzerlik raporu alınmıştır.  
In this article, a similarity report with the plagiarism program was received.

## Konya'nın Elektrikle Buluşması ve Konya Elektrik Türk Anonim Şirketinin Faaliyetleri(1926-1932)

### Öz

Elektrik, günümüz teknolojisinin en yaygın kullanılan ve vazgeçilmez enerji sağlayıcısıdır. Bugün yaşam alanımızın hemen her köşesinde kolayca erişebildiğimiz elektrik, kullanılabilir duruma gelebilmesi için farklı ve zorlu aşamalardan geçmektedir. Geçmişte elektriğin yaygınlaşmaya başlaması kolay olmamıştır. Üretimi, dağıtımı, kullanımı her ülkeye ve her şehre göre farklılık göstermiştir. Anadolu topraklarında elektriğe erken kavuşan illerden biri de Osmanlı ve Cumhuriyet döneminin önemli şehirlerinden biri olan Konya'dır. Çalışmamızda Konya'da elektriğin üretimi ve dağıtımı amacıyla kurulan Konya Türk Elektrik Anonim Şirketinin faaliyetleri üzerinden Konya'nın elektrikle buluşması anlatılmaya çalışılmıştır. 1926 yılında kurulan şirket 1929 senesinde şehri elektrikle buluşturmuştur.

**Anahtar kelimeler:** Konya, Elektrik, Elektrik Üretimi, Elektrik Şirketi, Şehir Aydınlatması

## *Generating Electricity of Konya and Activities of Konya Electricity Turkish Incorporated Company (1926-1932)*

### Abstract

Electricity is the most commonly used and indispensable energy provider of today's technology. Electricity, which we can easily access in almost every part of our daily life today, goes through different and challenging stages that many of us do not even think about. In the past, it wasn't so easy for electricity to become widespread. Konya which was the important city of Ottoman and Turkish Republic, is one of the first provinces in Anatolia using the electricity whose production, distribution and use of differs from country to country or even region to region. Due to the fact that there is no previous study on this subject related to this prominent city has tended us to write about the use of the electricity in Konya. In this study, generating electricity of Konya has been tried to be explained through the activities of Konya Turkish Incorporated Company, which was established for the production and distribution of electricity in Konya. This company was founded in 1926 and generated electricity in 1929.

**Keywords:** Konya, Electricity, Generate electricity, Company of Electricity, City Lighting

## 1. GİRİŞ

Günümüzde bütün teknolojik ilerlemenin arka planındaki en önemli etken elektriktir. İcat edildiğinde hayatı bu kadar derinden etkileyeceği bilinmeyen elektrik günümüzde kullandığımız en temel enerji kaynağıdır. Şu an hayatımızı çepeçevre kuşatmış olan “elektrik” pek çok merhaleden geçip, James Watt (1736-1819), Benjamin Franklin (1706-1790), Alessandro Volta (1745-1827), William Stanley (1858-1916), Nikola Tesla (1856-1943), Michael Faraday (1791-1867), Georg Ohm (1789-1854), Thomas Edison (1847-1931), André-Marie Ampère (1775-1836) gibi ismini burada saymadığımız birçok mucidin katkısıyla, transformatör, jeneratör, direnç gibi pek çok icadın bir araya gelmesiyle kullanılabilir hale gelmiştir.

MÖ VI. yüzyılda Thales kehribarın yerdeki saman çöplerini çektiğini gözlemlemiştir. (Erdoğan, 1998, s.8) Kehribar Yunancada elektron kelimesiyle eş anlamlıdır. Elektrik ismi de elektron kelimesinin kökünden gelmektedir. (Bahadır, 2001, s.13) Manisa ilinde de bazı taşların demir filizlerini çektiği de bu dönemlerde bilinen bir durumdur. Mıknatıs, (magnet) isminin Manisa ismiyle (magnesia) alakalı olabileceğine dönük söylemlerde bulunanlar da olmuştur. Manyetizma ve elektriğin birbiriyle ilişkisi 19. Yüzyıldan sonra Rober Norman, William Gilbert, Charles-Augustin de Coulomb, Otto Von Guericke gibi isimlerin çalışmalarının sonucu artık manyetizma ile elektrik bağı yavaş yavaş anlaşılmaya başlanıyordu. (Erdoğan,1998 s.4-8) Günümüzde artık ders kitaplarında “elektrik ve manyetizma” konu başlığı beraber incelenmektedir. (Ataşer, s.6)

İngiliz mucit Stephen Grey (1666-1736), maddeleri iletken ve yalıtkan olarak sınıflandırmış, Benjamin Franklin ise 1752’de meşhur uçurtma deneyiyle elektrik yüklerini artı ve eksi olarak isimlendirmiş ve yıldırımın elektrik ile olan bağı göstermiştir. 1767’de Joseph Priestley, elektrik yüklerinin birbirlerini aralarındaki mesafenin çekim ile ters orantılı olacak şekilde olduğunu iddia etmiş, bunu Coulomb doğrulamıştır.

Yine Alessandro Volta’nın bulduğu elektrik pili, kimyasal enerjiyi elektrik enerjisine dönüştürmesiyle elektrikte yeni bir çağır daha açılmıştır. (Yavuz, 1998, s.162-163). Michael Faraday’ın elektrik kuvvetinin mekanik kuvvete dönüştürülmesi çalışmaları, James Clerk Maxwell’in elektromanyetik olduğunu ve radyo dalgaları üzerine çalışmaları, Andrea Marie Ampere akımı bulup matematik formüllere dökmesi, George Simon Ohm’un direnç üzerine çalışmaları ve kanunları ortaya koyması, Thomas Edison’un ampülü icadı (Özdemir, 2011, s.42), Nikola Tesla’nın alternatif akım üzerine ortaya koyduğu icatlar, Verner Von Siemens’in elektroliz işlemleri, (Erol, 2007, s.63) Anyonio Pacinotti’nin dinamo, Heinrich Hertz’in elektromanyetik dalgaları buluşu, Leon Foucault’un fuko akımlarının matematiksel formüle oturtulması (Erdoğan, 1998, s.4-8)

gibi büyük adımlardan sonra elektrik günümüzde kullandığımız duruma gelebilmiştir.

17. yüzyılda elektrik akımının kullanımının ilerlemesi ve endüstriyel bir ürüne dönüştürülmesi ile birlikte, 1880’li yıllardan itibaren elektrik enerjisinin aydınlatma ve tramvayların işletilmesinde kullanılabileceğinin anlaşılmasından sonra 1881’de Londra’nın güneyindeki Godalming yerleşim yeri, elektriğe kavuşan ilk kent olmuştur. (Özlu - Demir, 2019, s.1203). Elektriğin etkileri 19. yüzyılda iyiden iyiye hissedilmeye başlanmıştır. Buhar türbiniyle üretilen elektrik bazı makineleri çalıştırarak sanayi de kullanılmaya başlanması Özellikle Sanayi devriminin devamının sağlanmasında en önemli etken olduğu söylenebilir. (Özdemir, 2018, s.7)

Elektriğin günlük yaşamda kullanılması Osmanlı Devleti’nin gündemine Avrupa’ya seyahat eden bürokratlar ve seyyahların tespitleriyle gündeme gelmiştir. Seyyahlar, elektriği genelde hayret, ilgi ve hayranlıkla karşılamıştır. Özellikle büyük sokaklarda, eğlence mekânlarında elektrikle aydınlatmanın 19. yüzyılda iyice artmış olması, seyyahların notlarına yansımıştır. (Küçük, 2013, s.167) Örneğin Ahmet Midhat Efendi’nin “Avrupa’da Bir Cevelan” isimli kitabında pek çok Avrupa şehrinin sokak, şato, hotel gibi yapılarının aydınlatılması hakkında gözlemleri vardır. 1881 yılında elektriğe kavuşan İngiltere’nin başkenti Londra ile 20.yy’ın hemen başında yüz elliyi aşkın elektrik fabrikasının kurulduğu Almanya bu örnekler arasında verilebilir. (Erol, 2007, s.63)

Osmanlı Devleti’nde dönemin Osmanlı padişahı olan II. Abdülhamit’in elektrik konusundaki gelişmelere mesafeli olduğuna dair konuyla alakalı çalışmalarda bilgiler yer almaktadır. (Özkan, 2019, s.428) Elektriğin Osmanlı Devleti’nin önemli şehirlerine hatta başkentine İkinci Meşrutiyet’ten sonra gelmiş olması bu konuda şüpheleri doğrular niteliktedir. Tarabya Otelinin elektrikle aydınlatılmasına engel olunması da Padişahın elektrik kullanımına karşı tavrını net bir şekilde ortaya koymuştur. (Erol, 2007, s.63) Halit Ziya Uşaklıgil, padişahın elektrik meselesine mesafeli olmasını, "dinamo" kelimesinin "dinamit" sözcüğüne benzemesinden kaynaklandığını iddia etmektedir. (Uşaklıgil, 1887, s.474) Ancak II. Abdülhamit’in zaman içinde bu tavrını değiştirdiğine yönelik ibareler de kayıtlara geçmiştir. Şam, Beyrut, İzmir, Selanik gibi şehirlerinin elektrikleendirilmesi için imtiyaz verilmesi II. Abdülhamit zamanında olmuştur. Yine, Yıldız ve Dolmabahçe Sarayları yolundaki fenerlerde eskiden kullanılan gaz yerine elektrik kullanılmasına da Padişah izin vermiştir. (Erol, 2007, s.64)

1902 yılında Osmanlı Devletinin bugün Türkiye sınırları içinde kalan kesimlerini dikkate alacak olursak elektriğin ilk olarak Tarsus’ta kullanıldığı bilinmektedir. 15 Eylül 1902’de II. Abdülhamit’in hükümdarlığı döneminde Tarsus’a su değirmeniyle çevrilen 2 kW gücünde küçük bir dinamo ile elektrik verilmiştir. (Serbest, s.13-17). Ancak Tarsus’ta bu elektriğin şehre

kazandırılması ve sürdürülebilir bir kurumsallığa kavuşması 1910 yılını bulmuştur. (Aslan, 2017, s.1). O dönemde elektrik üretiminin sürdürülebilirliği konusunda ciddi sorunlar olduğu anlaşılmaktadır.

## 2. KONYA'NIN ELEKTRİKLE BULUŞMASI:

Konya geniş ovaların bulunduğu bir şehir olması (Yurt Ansiklopedisi, 1982, s.5099) hasebiyle nüfusu da hızla artan bir il olmuştur. Konya 1927 senesinde nüfusu elli bin civarında olan bir şehirdi. Bu sayı 1950 senesinde altmış dört bin civarına çıkmıştır. 1960 senesine gelindiğinde ise bu sayı ikiye katlamıştır. (Tuncel, 2002, s.188). Nüfus yoğunluğunun sürekli artması yeni ihtiyaçlar doğurması ve sosyal hayatı etkilemesi bakımından etkin bir faktördür. Ekonomik olarak Osmanlı Devleti'nin son zamanları ve Cumhuriyetin ilk yıllarında Konya'da tarım ve hayvancılık en önemli geçim kaynakları olagelmıştır. (Karayaman, 2009, s.16). Bu yüzden Cumhuriyet idaresi zamanında Sarısu gibi sulama barajları da devlet eliyle yapılmıştır. (Ekekon Gazetesi, 10.12.1935). Konya sanayi bakımından da önemli merkezlerden biri olabilmıştır. Konya'da Sanayi Mektebinin bulunması (Karayaman, 2009, s.18) teknik işlerde yetişmiş insan gücü sağlaması bakımından faydalı olmuştur. Bölge ekonomisine önemli katkı sağlamıştır. (Karataşer, 2007, s.137).

Hayatımızda elektrik yokken, günümüzde elektrik sayesinde hayatımızda yer alan insanlığın yaşam konforunu artıran pek çok icattan yararlanamıyorduk. Ancak bazılarının alternatifleri vardı. Mesela aydınlatma konusunda pek çok alternatif vardı. Gündüzleri doğal ısı ve ışık kaynağı güneşten yararlanan insanlığı geceleri barınma alanlarına geçiyordu. Geceleri dışarı çıkmak tehlikeliydi. Sosyal hayat gelişip geceleri de dışarı çıkılabilir duruma gelmesi ancak aydınlatma araçlarının keşfi sayesinde olmuştur. Geceleri aydınlatma ihtiyacı önceleri ateş ile olmuştur. Kandil, mum gibi icatlar aydınlatmayı taşınabilir hale getirmiştir. İnsanlar geceleri dükkânlarının önünde fener, kandil yakarak aydınlatma sağlamıştır. Devlet organları, sokakları, asayiş kolaylaştırıcı etkisi sebebiyle, aydınlatmışlardır. (Batu, 2020, s.4) Konya sokaklarında da aydınlatma, elektrik öncesi dönem bahsi geçen materyallerle sağlanıyordu. Elektrik gelince sokaklar merkezi hattan aydınlatıldı. Konya'nın elektrikle buluşma çabasında sokak aydınlatmasının, elektrik sayesinde daha etkili, kolay ve merkezi bir sistem ile yapılabileceği düşüncesinin de etkili olduğunu rahatça söylenebilir.

Aydınlatma haricinde örneğin ulaşım konusunda günümüzde elektrikle çalışan tramvayların Konya'da atlı olanları vardı. Atlı tramvay Konya'da Mehmet Muhlis Korner'in 1917-1918 yıllarında başlamıştır. Konya'ya elektrik getirilmesi projesinde bu atlı tramvayın elektrikliye çevrilmesi düşüncesi de etkili olmuştur. Mehmet Muhlis Korner'in 1946-1950 yılları arasında yaptığı belediye başkanlığı sırasında ise Meram Yolu'nda elektrik santrali de yapılmıştır. (Doğan, <http://konya.bel.tr/engelli/makale/elektrik.php>)

Konya'nın elektrik üretimi ve kullanımı için oluşan fikri çalışmalar planlama aşamasına geçtiğinde Türkiye'de sadece birkaç yerde elektrik kullanımı vardı. Bu örneklerden yararlanmak için incelemeler yapıldı. Türkiye'de 1902'de Tarsus'ta su gücü ile üretilen ve kullanılan elektrik "ilk" olarak adlandırıldığından bahsetmiştik. (Erol, 2007, s.3) Millî mücadelenin ardından Cumhuriyetin henüz yeni ilan edildiği yıllarda sadece Mersin, Adapazarı, İstanbul illerinde elektrik vardı. Yıllık elektrik üretimi de beş kilovat saat civarındaydı. (Yurtoğlu, 2018, s.230) Bunların yanında aynı yıllarda Konya'da küçük çaplı bir elektrik üretimi yapılmıştır. (Doğan, <http://konya.bel.tr/engelli/makale/elektrik.php>).

Konya'nın elektriğe kavuşma hayali Osmanlı Devleti zamanında başlamıştır. Elektrik imtiyazı İkinci Meşrutiyet zamanında verilmiş ve 1918 yılında Alâattin Tepesi'nde Şehitler Anıtı ve Ordu Evi arasında odunla çalışan bir elektrik santrali kurulmuştur. (Konya İl Yıllığı, 1973, s. 417.) Kurulan bu santralin çalışmasının devamı ve sürekliliği ile alakalı sağlıklı bir bilgi bulunamamıştır. Bu sebeple Konya'nın asıl elektrik ile tanışması 1926 yılında kurulan Konya Türk Elektrik Anonim Şirketi'nin (BCA, 30-18-1-1/20-59-5.) faaliyetleri sayesinde olmuştur denilebilir. Konya iline elektrik 1929 senesinde, pek çok ile göre erken sayılabilecek bir dönemde gelmiştir. (BCA, 230.0.0.0/141.14.1.1, s.42)

Konya 1925 senesinde elektriğe kavuşan İzmir örneğinden yararlanılmaya çalışılmıştır. Türkiye Cumhuriyeti İstiklâl Savaşı'nı kazanan "yenilikçi" kadronun eliyle kurulmuştur. Yeni devletin üretim anlayışı uyarınca bütün ülkede olduğu gibi Konya'da da üretim odaklı, şehirleşme odaklı gelişimler hız kazanmıştır. İzmir'de Elektrikli Tramvayın işletmecisi Yusuf Mahzar, Yaruba Kapulu ve Alman Ogüst Iztor Konya Belediye'sine başvurarak ulaşım sorununu halledebileceklerini bildirmişlerdir. Fakat önerdikleri yüksek maliyet gerekçesiyle tramvay tesisinin belediye tarafından yapılması uygun görülmemiş ve 1909 yılında tramvay inşaatı bitirilmiştir. (Çolak, 2013, s.77-78)

1924 yılında Belediye Başkanı Kazım Gürel zamanında şehre içme suyu getirmek amaçlı çalışmalar kapsamında İstanbul'dan Mösyö Roman Dona isimli bir İsviçre bankeri ile anlaşmış ve Mukbil suyu şehre getirilmiştir. Bu başarılı girişimin ardından aynı şirket ile elektrik üretimi için de bir anlaşma sağlanmış, Konya Türk Elektrik Anonim Şirketi isminde bir şirket kurularak Dereköy mevki yakınlarına elektrik santrali yapımına başlanmıştır. (Sönmez, 1987, s.17) Kurulan Konya Elektrik Türk Anonim Şirketi'nin sermayesi Konya Belediyesi 150.000 TL, Özel İdare 183.000 TL, halkın katılımı 42.000 TL, Macaristan Ganz Firması 125.000 TL şeklinde teşekkül edilmiştir. (Doğan, <http://konya.bel.tr/engelli/makale/elektrik.php>)

Şirket 1926 senesinde elektrik üretebilmek için kolları sıvamış ve Konya'ya 13km mesafedeki Meram Deresi'nde bir baraj yapılmıştır. Barajda biriken sudan istifade ile elektrik üretmek maksadıyla Konya Elektrik

Türk Anonim Şirketi işe koyulmuştur. Planlanan işler tam olarak planlandığı gibi gitmemesi sonucu tesisatın yapılması ve inşaatın bitirilmesi planlandığı zamanda yapılamamıştır. Bu durum masrafların artmasına sebep olmuştur. Örneğin 300 metre tül üzerinden yapılan kanalın saniyedeki su sarfiyatı 0,820 litre tespit edilmiş, 1,300 litre üzerinde nakil yapılması uygun görülmüş ve böylece masraflar artmıştır. Nafia (Bayındırlık) Bakanlığının onayladığı proje içinde kalan bazı arazilerde heyelan görülmüş ve kanal güzergâhı risk sebebiyle değiştirilmiş ve yine bu işlemler de masrafı artıran birer etken olmuştur. (BCA, 230.0.0.0 / 141.14.1.1)

Güzergâh üzerindeki bazı arazilerin de kanalı geçirecek sağlamlıkta olmadığı tespit edildiğinden bu gibi yerlerde beton köprüler yapılmak suretiyle geçirilmesi gerekmiş bu işlemler de giderleri artıran unsurlardan bir diğeri olmuştur. Kışın yağacak karlardan suyun donmaması için ve de dağ eteklerinde taş toprak gibi malzemelerin kanala girmemesi için kanala set yapılması gerekli görülmüş, yine mali açıdan hesapların tutmamasına ek bir etken oluşmuştur. Ocak 1929 senesinde elektrik üretimi başlamış ancak alınan bu bütün önlemlere rağmen kış aylarının soğuk şartlarından kanalın bazı yerleri çökmüş, kanal içinde korunaksız bazı yerlerde de su donmuş ve bu gibi sebeplerle haziran ayına kadar elektrik üretimi kesintiye uğramıştır. Bütün bunların üzerine yüklenici firmalarla bazı anlaşmaların dolar üzerinden yapılmış olması ve kur farkı oluşması sebebiyle 50.000 TL kadar da ayrıca zarara girilmiştir. Bütün bu gelişmelerin akabinde 500.000 TL sermayeyi 150.000 TL artırmak için olağanüstü genel kurul toplantıya çağırılmıştır. (BCA, 230.0.0.0 / 141.14.1.1)

Şirket kışın olumsuz şartlarından kurtulmak, elektrik üretimi ve dağıtımında sıkıntı yaşamamak için 3.200 metre tül kanalın 2.800 metrelik kısmını kış şartlarına uygun olacak şekilde kapatılmış ve ihtiyat olarak da 200 beygir gücünde bir dizel motor su ile elektrik üretilmediği zamanlar için sisteme dâhil edilmiştir. Bütün bu maceralı olayların sonunda Konya'da 800 aboneye 1929 yılında elektrik verilebilmiştir. (BCA, 230.0.0.0 / 141.14.1.1) Elektriğin gelmesi Konya basınında da önemli değerlendirmelere sebep olmuştur. (Hamid, "Şehrimizde Elektrik", Babalık Gazetesi, 3 Temmuz 1929.)

Elektriğe kavuşan halkın elektriğin gücünü ve faydalarını gördükten sonra sanayileşme ve elektrik konularına duyarlılığının arttığını söyleyebiliriz. Şehirde elektrik her gün akşam ezanından sonra yanar ve saat 24:00'de sönerdi, sönmenden 5 dakika önce 3 kez arda arda yanıp sönerken sinyal verirdi. (Öztürk, 2015, s.99). İlk zamanlar elektrik şehir belli bölgelerinin aydınlatmasında kullanılabilmiştir. Bununla birlikte birkaç sanayi kuruluşuna, şehrin önde gelenlerine, üst görevlilerine elektrik sağlanabilmiştir. (BCA, 230.0.0.0 / 141.14.1.1) Halkın bu gelişmelerin sonucunda elektriğe ilgisi artmıştır. Halkevinde Elektrik Kursu verilir oluşu bu duruma güzel bir örnektir. (Çiloğlu, 2014, s.95) Bir başka örnek olarak da Cumhuriyet Halk Partisi'nin 1935

senesindeki il kongresinde Hadim ilçesinin Aladağ nahiyesinde bulunan büyük şelalenin kuvvetinden elektrik üretimi için tesis kurulmasını Genel Merkezden istemesi gösterilebilir. (BCA, 490-0-001 / 000-000-496-1996-1) Halkın istekleri arasında yol, su, köprü gibi ihtiyaçların yanına artık elektrik de eklenmiştir. Şehrin müteşebbislerinin de artık elektrik enerjisinin kuvvetinden yararlanmak istemeleri artık bir lüksten öte zorunluluk halini almıştır diyebiliriz. Pek çok makinenin elektrikle çalıştığı göz önüne alınacak olursa elektrik enerjisine erişim iş insanlarının dünyadaki rakipleriyle yarışabilmesinin en kritik etmenleri arasında girmişti. 1937 senesinde Ereğli ilçesine kurulan bez fabrikasının kendi elektriğini üretecek bir elektrik santrali olması da artık sanayide elektrik enerjisinin gelecekteki yerini, önemini göstermesi bakımından önemlidir. (Cumhuriyet Gazetesi, 21.11.1934, s.5.)

### 3. KONYA ELEKTRİK TÜRK ANONİM ŞİRKETİ'NİN TESİSAT DURUMU

Şirket, hem su gücünden yararlanarak elektrik üretmiş hem de dizel motorları çalıştırmak suretiyle elektrik üretimini sağlamıştır. Elektriği taşımak için direklerle, kablolara, transformatörlere, inşaatlara, elektrik saatlerine yatırımlarını zaruri şekilde yapmıştır.

Şehre elektrik verebilmek için suyu belli hızla tribünlerden geçirmek gereklidir. Suyun akışını düzenlemek için yapılan su kanallarının 60 metre tül kadarının temelleri heyelan sonucunda zarar görmüş bu yüzden 180 metre tül daha ilave ile bütün su kanalları kapatılmıştır. Yine heyelan etkisiyle santral binasının yakınlarındaki köprü yıkılmış olduğundan ayakları beton, korkulukları ahşap 16 metre boyunda 2 metre 60cm eninde bir köprü yapılmıştır. (BCA, 230.0.0.0 / 141.14.1.1 s. 40) Ayrıca suyun az aktığı durumlar için 10.000 metreküplük bir su deposu yapılmıştır. (BCA, 230.0.0.0 / 141.14.1.1 s.58)

Şirket elektrikle doğrudan alakadar olmayan yatırımlar da yapmak zorunda kalmıştır. Örneğin heyelan riskini azaltmak ve ilerde maddi bir fayda da sağlanabileceği düşünülerek, fabrikadan baraja kadar kanal yoluna 12.000 fidan dikilmiştir. Ayrıca ağaç tohumu dikimi yapılarak fabrika yakınında fidanlık tesis edilmiştir. (BCA, 230.0.0.0 / 141.14.1.1 s.41)

1931 senesinde elektrik üretimi yapılan nehirdeki donmalar ya da kuraklık gibi sebeplerle elektriğin daha önce olduğu gibi kesintiye uğramaması için elektrik şirketi 220 beygirlik bir dizel motor daha getirmiş bu motorla 150 kilovolt gücünde elektrik üretilmiştir. Bu güç şehrin hali hazırdaki elektrik ihtiyacını bile karşılamadığından 1932 senesinde de 400 beygirlik ilave bir motor daha getirilmiştir. Bununla birlikte, yeni elektrik almak isteyen fabrikalara elektriği iletmek için 145 kilovolt amperlik transformatör sipariş verilerek yurtdışından getirilmiştir. Motorların getirilebilmesi için Bakanlar Kurulu ve Cumhurbaşkanı imzalı bir

kararname ile yurda sokulması için izin alınmıştır. (BCA, 030.18.01 / 02.39.64.11.)

Konya'ya elektriği ulaştırmak için o yılların şartları düşünüldüğünde çok büyük bir inşaat hamlesi yapılmak zorunda kalınmıştır. Bunun için projeler çizilmiştir. Bent ve su yolu inşaatı planlanandan çok daha uzun sürmüştür.

#### 4. KONYA TÜRK ELEKTRİK ANONİM ŞİRKETİ HİSSEDARLARI

Konya Türk Elektrik Anonim Şirketi beş yüz bin Türk Lirası sermaye ile 1926 yılında kurulmuştur. 1930 senesinde ilgili 5. Maddesi değiştirilerek sermayesi altı yüz elli bin Türk Lirasına çıkarılmıştır. Bu değişikliğin olmasında inşaat masraflarının hesaplanandan çok daha fazla çıkması ve ek maliyetlerin bekleneni ziyadesiyle aşması etkili olmuştur.

İlk sermaye hisse senetleri her biri on liradan elli bin hisse senedi şeklinde oluşturulmuştur. 1930 senesinde sermaye artırılmış ve yine tanesi on Türk Lirasından altmış beş bin hisse senedi şeklinde teşekkül eden bir sermaye yapısı oluşturulmuştur.

İl Özel İdaresi iki yüz yetmiş beş bin lira ile şirketin en büyük hissedarıdır. Özel idareden sonra yüz kırk iki bin lira ile en büyük hissedar belediye olmuştur. (BCA, 230.0.0.0 / 141.14.1.1). Şirketin teknik olarak işlemlerini sağlayacak olan şirket olan GANZ Şirketi de yüz yirmi beş bin lira ile en büyük üçüncü ortaktır. (Doğan, <http://konya.bel.tr/engelli/makale/elektrik.php>) Halktan da şirket hissesi olarak ortaklık sağlayanlar bulunmaktadır. (BCA, 230.0.0.0/141.14.1.1 s.47) Çeşitli iş kollarından şehrin ileri gelenleri sayılabilecek tanınmış ailelerin şirket hissesi alması, şirkete maddi ve manevi destek olarak yorumlanabilir. Şirketin başarılı olma ihtimalini artırması bakımından ve toplumun şirketin geleceğine güven algısını oluşturması hasebiyle de şirkete halk katılımı oldukça önemlidir.

Bir ilin elektrikle buluşması için de özellikle o yıllarda devlet katkısının önemi büyüktür. En büyük hissedarın İl Özel İdaresi oluşu da devlet katkısının göstergesi bakımından çok önemli bir örnektir. Hakeza Belediyenin katkı vermemesi durumunda şehre elektrik ulaşımının sürdürülebilirliğin sağlanamayacağı açıktır. En büyük ikinci hissedarın Belediye Başkanlığı oluşu da yerel kamu idaresinin şehre elektriğin ulaşması için kıymetli bir katkı sağladığını göstermektedir.

Halk desteği ve Konya ileri gelenlerinin şirket hissedarı olması (BCA, 230.0.0.0/141.14.1.1 s.47) da şirketin olumlu algısını yükselten bir olgudur. Aynı zamanda daha şeffaf bir yönetimin anlayışının oluşması bakımından önemlidir. Burhanzade ailesi gibi içinden üç Konya Belediye Başkanı çıkarmış (Konya Büyükşehir Belediyesi resmi internet sitesi, <https://konya.bel.tr/sayfadetay.php?sayfaID=1662>) bir aileye mensup kişilerin şirket hissedarı olması, Çopurzade ailesinden Mustafa efendinin ciddi

sayılabilecek bir miktar olan on üç bin beş yüz liralık hisse alması gibi örnekler bu bakımdan önemlidir.

Devlet kuruluşu olan Konya Özel İdaresinin ve Belediyesinin şehre elektrik getirmede oynadığı öncül rol çok önemlidir. Bu durum, dönemin şartlarında hükümetin politikalarına tamamen uyumlu güzel bir örnek teşkil etmektedir. Bilindiği üzere 1929 dünya ekonomik buhranından sonra devletçilik anlayışının hâkim olduğu bir ortamda bu duruma benzer sermaye hareketleri görülmektedir. Bununla beraber halkın ileri gelenlerinin de sermayedar olması Konya Türk Elektrik Anonim Şirketinin "Türkiye Modeli" olarak tanımlanabilecek bir ekonomik modele örnek teşkil etmesi bakımından kıymetlidir. İktisat Bankası Müdürü İzzet Bey, Belediye Başkanı Şevki Bey, Haydarzade Mehmet Bey, Aksaray Milletvekili Kazım Bey gibi şehrin önde gelenlerinden otuz altı kişinin şirkete hissedar olması şirkete olan güvenin önemli bir göstergesidir. (BCA, 230.0.0.0 / 141.14.1.1 s.5) Belediye Başkanlığı bazen hisseleri şahıslardan satın alarak kişilere güvence vermiştir. Ayrıca şirket sermayesi artırıldığında doğal olarak hissedar sayısı artmıştır veya hali hazırdaki hissedarlar sermayelerini artırmışlardır. Burada önemli olan halktan ve ileri gelenlerden şirkete sermayedar olanların varlığıdır.

#### 5. KONYA TÜRK ELEKTRİK ANONİM ŞİRKETİ YÖNETİCİLERİ VE ÜRETİLEN ELEKTRİK

Şirketin 1930 yılı genel kurulunda başkanlığa Şevki Bey seçilmiştir. Şevki Bey dönemin Belediye Başkanıdır. (Konya Büyükşehir Belediyesi resmi internet sitesi, <https://www.konya.bel.tr/sayfadetay.php?sayfaID=473>) Şirketin en büyük hissedarı özel idaredir. Kurumsal hissedarlar dışında Aksaray milletvekili Kazım Bey şahıslar arasında en büyük sermaye sahip kişidir. (BCA, 230.0.0.0/141.14.1.1 s.47) Şirketin 1932 senesi genel kurulunda ise Meclis idare reisi olarak İktisat Bankası müdürü İzzet Bey seçilmiştir. Şirketin en büyük sermayedarı hâlen Özel İdaredir, ikinci sermayedarı ise belediyedir. Halktan en büyük hissedar ise Hacı çopur zade Mustafa efendidir. (BCA, 230.0.0.0/141.14.1.1 s.5)

GANZ Şirketi de hizmet alınan ve teknik olarak fabrikayı işleten şirkettir. Ganz Şirketi farklı illerde hidroelektrik santraller yapmış tecrübeli bir şirkettir. Konya dışında beş yüz beygir gücünde Antalya, dört yüz beygirlik Ödemiş, bin beygirlik Diyarbakır santrallerini yapmıştır. (Işıkpınar, 1963, s.80-81) Şirket yöneticileri elektrik üretimi konusunda kararlılıkla çalışmışlardır.

Elektrik üretimine değinecek olursak yöneticilerin çeşitliliği ve fedakarlığına karşın üretim için gerekli doğal şartlar uzun süre olumsuz seyretmiştir. Barajdan elektrik üretmek için kanallar yapılmış, tribünlerin suyla döndürülmesi suretiyle elektrik üretilmiştir. Ancak Konya'da 4-5 yıl süreyle kuraklık hâkim olmuştur. 1929 yılında normalde 278 kilovolt elektrik üretilebilecek bir güç sağlayan, saniyede 620 litrelik su akışı, 1930 yılında

120 litreye kadar düşmüş, suyun gücü bir tek tribünü boş çevirmeyi bile karşılayamadığından ancak yapılan depoda biriken suyun salıverilmesi sayesinde tribünler döndürülebilmştir. Bu güç ile üretilen elektrik ile sadece 6 saat kadar geceleri şehre elektrik verilebilmiştir. Bu durum 5 ay süre ile devam etmiştir. (BCA, 230.0.0.0/141.14.1.1 s.58.)

Şirket elektrik üretimi için hidroelektrik gücünden yararlanmaya çalıştığı gibi dizel motorlarla da elektrik üretmiştir. Yazın kuraklıktan, kışın suların donmasından su ile elektrik üretimi kesintiye uğramış şirket dizel motor kullanarak elektrik üretimini artırma çalışmalarına girişmiştir. (BCA, 230.0.0.0/141.14.1.) 220 beygirlik bir dizel motoru bulunan şirket, diğer üretim yollarından elektrik üretmediği zamanlarda yalnız bu motor çalıştığında 150 Kilovolt (Traforlarda ölçülen elektrik gücünü gösteren birim. KvA) gücünde elektrik üretebilmiştir. Bu elektrik yeterli olmadığından 400 beygirlik motor siparişi verilmiş, 1932 yılındaki genel kurulunda bu motorun alınmasının gerekçeleri genel kurula arz edilmiştir. Ayrıca aynı sebeplerle 145 Kilovolt'luk bir transformatör de sipariş verilmiş, bu cihazla beraber 70 beygir gücünde iki un fabrikasına daha elektrik bağlatılabileceğinden şirketin kârının artacağı hesaplanmıştır.

Şirketin alacak verecek durumunu, bütün mal ve para varlığını dengeli bir biçimde gösteren çizelgeler (Bilançoları) her sene yapılan genel kurullarda gösterilmiş, genel kurulca ibraz edilmiştir. Şirketin 1929 yılı bilançosunda şirketin sermayesi 500.000 TL iken 1930 yılı olağanüstü genel kurul kararı ile 650.000 TL'ye çıkarılmış ve Bakanlar Kurulunun 31.12.1930 tarihli kararnameyle de tescil edilmiştir. (BCA, 030.0.18.01 / 02.16.85.002) 1931 yılına ait bilançoda ise şirketin sermayesinin 650.000'e çıktığı da görülmektedir, (BCA, 230.0.0.0/141.14.1.1 s.25) ancak 16/03/1932 yılında yapılan genel kurulda 650.000 TL sermayenin 582.670 TL'sinin tahsil edilebildiği ifade edilmiştir.

Şirket 1929 senesinde bir sonraki yıla 20.008 lira 9 kuruş zarar devretmiştir. 1930 senesinde 6.722 tl zarar ederek 27.630 Türk Lirası zararı bir sonraki seneye devretmiştir. 1931 senesinde ise 14.648 TL zarar etmiştir. (BCA, 230.0.0.0/141.14.1.1 ).

## 6. SONUÇ

Konya hem Selçuklu devletinin hem de Osmanlı devletinin kadim şehirlerinden biridir. Elektrikle buluşması da tarihi yolculuğu gibi maceralı olmuştur. Arızalar, mali durum çalkantıları şehrin yakasını bırakmamış, ancak sonunda mutlu sona kavuşulmuştur.

Konya Türk Elektrik Anonim Şirketi 1926 yılında kurulmuş, 1929 yılında şehre elektrik verilebilmiştir. Konya Türk Elektrik Anonim Şirketi sermayesinin hepsini kullanarak hatta aşarak ve devletin büyük katkılarıyla şehre elektrik verebilmiştir. Şirket bazen zarar bazen kâr ederek faaliyetlerini sürdürmüştür.

1926 yılında, Aksaray, Ayvalık, Bursa, İzmit, Konya, Kütahya, Malatya ve Sivas elektriğe kavuşan daha doğru bir ifade ile elektriğe kavuşma hamlesi yapan, şirket kuran, elektrik için çalışmalar yapan şehirler olmuştur. Pek çok araştırmada maalesef şirketlerin kurulduğu tarihler şehrin elektrikle buluştuğu tarih olarak kayıtlara geçmiştir.

Konya ili Cumhuriyet Döneminde elektriğe erken kavuşan illerden ve imtiyaz sahibi şirketin işe koyulup sonuçlandırıldığı nadir ve elektrik üretebildiği bir ilimizdir. Örneğin İstanbul şehri başkent olmasına rağmen türlü şirketlerle anlaşılmış ancak Silahtarağa Santrali kurulusuya kadar sonuç alamamıştır. İstanbul Silahtarağa Santrali 1910 yılında kurulmuş 1914 senesinde şehre elektrik verebilmiştir. Bu bakımdan Konya Elektrik Türk Anonim Şirketi başlıca gücü hidroelektrik santralinden sağladığı elektriği il merkezine ulaştırabilmiştir. İstanbul'da merkezi hükümetin olağanca desteği ile başarılı iş, Konya'da bir avuç müteşebbis ve yerel yönetim desteği ile daha kısa sürede başarılabilmiştir.

Şirket Hissedarlarına bakıldığında Konya'nın müstesna bir hissedar yapı göze çarpmaktadır. Müteşebbislerin desteği yanında özel idare ve belediyenin büyük payının olduğunu görmekteyiz. Dönemin şartlarıyla uyuşan bu durum devletin öncü rolüne önemli bir örnektir. Bununla birlikte hissedarlar arasında pek çok vatandaşın da bulunması şirketin sürdürülebilirliğine inanan müteşebbislerin çokluğunu göstermesi bakımından önemlidir. Müteşebbislerin doğal olarak kâr elde etme düşüncesi de hesaba katıldığında şirketin yönetim ve işleyişinde ekonominin gerektirdiği şartlara riayet edildiğini görmekteyiz. Genel kurullarda yönetimler sorgulanmış, değiştirilmiş, sorunlara çözümler aranmıştır. Bu çözümler ekonomik rasyonel değerlendirmelerin ışığında yapıldığı tutanaklarda görülmektedir. Konya'nın elektrikle buluşması ve Konya Elektrik Türk Anonim Şirketinin faaliyetleri millet ve devlet işbirliğinin bir numunesi olarak incelenmeye değer bir örneklik teşkil ettiği söylenebilir.

Tarım toplumundan sanayi toplumuna geçişte pek çok sanayi dalının gelişmesinde en önemli etken enerji kaynaklarıdır. İnsan gücü yerine makine gücüyle yapılacak işler için enerji gerekmektedir. Bu enerjinin bir yerden başka bir yere taşınması da ayrıca bir enerjiye gereksinim duymaması ve kolay olması gerekmektedir. Bu bakımdan elektrik enerjisi enerji türleri içinde sanayiye geliştirmesi bakımından en önde gelmektedir. İletimi kolay olması ve makine gücüne ihtiyaç duyulduğunda enerji sağlama yöntemi bakımından kolay olması ayrı bir kas gücü ve veya başka enerji türüne ihtiyaç duymaması bakımından çok önemlidir. Cumhuriyet devrinde bu yüzden pek çok il önce aydınlatma için de olsa elektrik enerjisine kavuşma bakımından önemli hamleler yapmıştır. Konya bu şehirlerin arasında üç yılda elektriği sürdürülebilir şekilde üretebilmesi bakımından önde gelen illerden birisi olabilmştir.

Elektrik üretimi zor ve meşakkatli işlemler yoluyla gerçekleşmektedir. Günümüzde de bu böyle olmakla beraber o yıllarda elektrik üretimi çok daha zordu denilebilir. Bütün bu olumsuzluklara rağmen yerel yönetim, müteşebbisler ve halk kendileri açısından bazı gerekçelerle üretimin sağlanmasında önemli katkılar sunmuşlardır. Elektrik kullanımının sağladığı konfor günümüzde vazgeçilemez boyutlara ulaşmıştır. Elektrik tüketimi o günlerde için birinci motivasyonun aydınlatma olduğu düşünülebilir. Aynı zamanda seri üretim için de bazı fabrikalar makinelerini elektrikle çalıştırmak istemiştir. Şehir yerel yönetimleri için, sokaklardaki asayiş sorunlarının pek çoğunun da karanlıktan kaynaklı olması, elektriğin evlerine elektrik alamayanların, abone olamayanların dahi yararlanabileceği bir enstrüman olarak görülmesine sebep olmuştur.



## KAYNAKÇA / BIBLIOGRAPHY

### BCA Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı Cumhuriyet Arşivi

BCA, f.30.18.1.1,y.20.59.5.

BCA, f.230.0.0.0,y.141.14.1.

BCA, f.030.18.01,y.02.39.64.11.

BCA, f.030.0.18.01,y.02.16.85.002.

### Kitaplar

BAHADIR, O.(2001). *Elektriğin Kısa Tarihi*, İstanbul: TMMOB Elektrik Mühendisleri Odası İstanbul Şubesi Yayınları.

BAHADIR, O.(2020). *Osmanlılardan Cumhuriyete Elektrik*, İstanbul: Anahtar Kitaplar Yayınevi.

KARAYAMAN, M.(2013). *İlkler Şehri Uşak'ta Elektriğin Serüveni*, İzmir: Meta Basım Matbacılık Hizmetleri.

KARAYAMAN, M. (2009), *Konya Vilayeti Türkiye'nin Sıhhi-i İctimâi Coğrafyası*, Konya: Çizgi Kitabevi.

KONYA İL YILLIĞI KOMİSYONU,(1967), *Konya İl Yıllığı*, Konya: Konya Valiliği Yayınları.

\_\_\_\_\_,(1973), *Konya İl Yıllığı*, Konya: Yeni Kitab Basımevi.

ÖZKAN, S.H. (Ed.) (2019). *Osmanlı Tarihi II, Siyasi Tarih ~ Kültür ve Medeniyet (1774-1922)*. İstanbul: İdeal Kültür Yayıncılık.

UŞAKLIGİL, H. Z.(1987). *Kırk Yıl*. İstanbul: İnkılâp Yayınevi.

### Tezler

BATU B.(2020). *İstanbul'da Elektrik Öncesi ve Sonrası Mekan Aydınlatmaları Üzerine Bir İnceleme*, Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Mimarlık Anabilim Dalı Mimarlık Programı, Yayınlanmamış Yüksek Tezi. s.4.

ÇİLOĞLU, M.(2014). *Cumhuriyet Halk Partisi'nin Konya'daki Faaliyetleri (1923 – 1938)*. Gaziantep Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

ÇOLAK, F. (2013). *Almanların Konya ve Çevresindeki Faaliyetleri (1876-1918)*, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

ERDOĞAN, E. (1998). *Mehmet Refik ve Yirminci Yüzyıl Türkiye'sindeki Elektrik Çalışmaları (Aynı Dönem Avrupa İle Karşılaştırmalı Olarak)*. Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

EROL, E. (2007). *Türkiye'de Elektrik Enerjisinin Tarihi Gelişimi: 1902-2000*. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi.

ÖZDEMİR, N.(2011). *Türkiye'de Elektriğin Tarihsel Gelişimi (1900-1938)*. Ankara Üniversitesi, Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

SÖNMEZ, O.(1987). *1923-1938 Döneminde Konya*. Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

### Makaleler

ARSLAN, O.(2017). *Tarsus Elektrik Altyapısı Tarihine Bir Bakış (1906-1938)*, *Tarih İncelemeleri Dergisi*, XXXII / 1, 1-16.

İŞIKPINAR, H.(1963). *Elektrik, İller ve Belediyeler Dergisi*, 208, 80-81.

KARATAŞER,B. (2007). *Konya Hamidiye Sanayi Mektebi (1901-1906)*, *Kırklareli Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, C.6, S.1, ss.12-138.

KARAYAMAN, M.(2014). *Ankara Elektrik Türk Anonim Şirketi Tarihçesi (1929-1939)*, *Osmanlı Bilimi Araştırmaları*, XVI, (1), 50-72.

KÜÇÜK, S.(2013). *Osmanlıların Modern Teknoloji ile Karşılaşması: Elektrik Örneği*, *Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, 18, 166-186.

ÖZLÜ, Z., DEMİR, E.(2019), *Türkiye'de Belediyecilik Uygulamaları: 1934 Yılı İzmit Örneği*, *Uluslararası Orhan Gazi ve Kocaeli Tarihi-Kültürü Sempozyumu-V*, 2019 Kocaeli Büyükşehir Belediyesi, Kültür ve Sosyal İşler Dairesi Başkanlığı Yayınları, C.2, 2019, Kocaeli, ss.1201-1209.

ÖZTÜRK R. H.(2015). *1923-1938 Yılları Arasında Yerel Basında Konya Ekonomisi*, *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* S.33, ss. 97-105.

SERBEST, A. H.(2003). *Türkiye'de Elektrik Enerjisi Üretiminin İlk Yılları (II.Bölüm)*, *Elektrik Mühendisliği Dergisi*,419, 13-17.

TUNCEL, M. (2002). *Konya*, *TDV İslam Ansiklopedisi*, C.26, 187-189.

YAVUZ, H.(1988). *Tarih Boyunca Elektriğin Öncüleri Alessandro Volta (1754-1827)*, *Elektrik Mühendisliği Dergisi*, 255, 162-163.

\_\_\_\_\_, "Konya", *Yurt Ansiklopedisi* C.VII, İstanbul 1982-1983, s. 5099-5101.

YURTOĞLU, N.(2018). *Cumhuriyet Türkiye'sinde Elektrik Enerjisi Üretimi ve Enerji Politikaları (1923-1960)*, *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*, 98, 227-280.

### Diğer Kaynaklar

ATEŞER, E. Aksaray Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Fizik Bölümü, Ders Notları, Erişim adresi: [http://fizikbolumu.aksaray.edu.tr/akademik/ateser/files/EB\\_ders1.pdf](http://fizikbolumu.aksaray.edu.tr/akademik/ateser/files/EB_ders1.pdf)

DOĞAN, M.S. Konya Belediyesi'nin Cumhuriyet'ten Bu Yana Gelişimi. Erişim adresi: <https://konya.bel.tr/engelli/makale/gelisim.php>

DOĞAN, M.S. Atlı Tramvaydan Elektrikli Tramvaya Elektrik Enerjisinin Konya'daki Serüveni: <http://konya.bel.tr/engelli/makale/elektrik.php>

Ekekon Gazetesi, 10.12.1935.

Encyclopedia Britannica, Erişim adresi: <https://www.encyclopedia.com>.

"İsmet Paşa Dün Merasimle Fabrikanın Temelini Attı", Cumhuriyet Gazetesi, 21.11.1934, s.5.

Muzaffer Hamid, "Şehrimizde Elektrik", Babalık Gazetesi, 3 Temmuz 1929.

EK BİLGİLER / APPENDIX

Logo of the Ministry of Justice (C\*) and the Ministry of Energy (ENERJİ BAKANLIĞI) is visible at the top left.

The document is titled "Konya Türk Elektrik Anonim Şirketi Kuruluşu" (Konya Turkish Electric Anonymous Company Establishment) and is dated "18.05.2023".

The main text, written in Turkish, describes the establishment of the company, its capital structure, and the appointment of the board of directors. It mentions that the company is established with a capital of 100 million TL, divided into 100,000 shares of 1,000 TL each. The board of directors consists of five members, including the Chairman and the President.

Handwritten signatures and names are present, including "R. Şen" (Chairman), "M. Ç. Çelebi" (President), "M. Ç. Çelebi" (Secretary), "M. Ç. Çelebi" (Member), "M. Ç. Çelebi" (Member), and "M. Ç. Çelebi" (Member).

A stamp at the bottom right contains the identification number "080 18 01 01 020595".

Ek-1 Konya Türk Elektrik Anonim Şirketinin Kuruluşu

*Konya Elektrik Şirketi 1931 Planı*

ESAMİİ HESABAT	Mikdaru gayri safi				Mikdaru safi				Bakiyesi			
	Zimmet		Mallup		Zimmet		Mallup		Zimmet		Mallup	
	Lira	k.	Lira	k.	Lira	k.	Lira	k.	Lira	k.	Lira	k.
Resi Senet Maliye Mizanı	616230	55	616230	55	616230	55	616230	55				
Sermaye			650000				650000				650000	
Kasi	168224	86	168224	86	168224	86	168224	86	1366	34		
Hesabi cari	30902	22	30457	22	30902	22	30457	22	457			
Tesisat Masarifi	262301	10	226		262301	10	226		261525	10		
İnşaat masarifi	340430	05	215	48	340430	5	215	48	339214	52		
Demir Baş eşya	4606	22			4606	22			4606	22		
Emvali gayri menkule	4129	53			4129	53			4129	53		
Sarfıyatı Muvakkate	25126	42	19462	17	25126	42	19462	17	5664	29		
Mustakrizat	20222	33	85224	05	20222	33	85224	05			74313	22
Bergüan Şirketi Hesabı	20222	09	23226	38	20222	09	23226	38			453	30
Emanat	104341	03	154220	09	104341	03	154220	09			50329	66
Va. umumiye tahakkukatı	49993	26	56669	57	49993	26	56669	57			8626	25
İstihlak r. uml tahakkukatı	1330	10	6282	24	1330	60	6282	24			5422	64
Varidatı Muhtelif	440		440		440		440					
Tenvirat B-deli	50660	30	44204	06	50301	81	44346	44	5955	34		
» Resmî	6286	25	6493	12	6286	25	6493	12	227	08		
Muayene ücreti	258	62	209	26	258	62	209	26	49	86		
Mü. Hesabına tesisat bedeli	11062	90	10349	57	11062	90	10349	57	218	39		
Rabıt ücreti	1215	50	1104	50	1215	50	1104	50				
Saat Kirası	4348	25	3291	00	4348		3291		111			
Mukavele ücreti	32	24	22	64	32	24	22	64	552	25		
Pul Bedeli	22	23	623	82	22	23	623	82	38	41		
Saat Bedeli	12322	12	24		12322	12	24		12350	22		
Telefon tesisatı	1251	50			1251	50						
Hisse sendarı	150000		82620		150000		82620		62330			
Direk Bedeli	520	50	222	50	520	50	222	50	348			
Maasıt	18980	05	18980	05	18980	05	18980	05				
Malzeme Bedeli	2652	06	2048	93	2652	06	2048	93				
Masarifi Müteferrika	11244	53	11244	53	11244	53	11244	53	608	23		
İstikraz faizi	8829	36	8829	36	8829	36	8829	36				
Hesabi cari faizi	1320	22	1320	22	1320	22	1320	22				
Otomobil Masarifi	1468	33	1468	33	1468	33	1468	33				
Ücreti vekâlet	850		850		850		850					
Mahrukât bedeli	220	32	220	32	220	32	220	32				
Şe. Tamirâtı Mütemediyesi	1643	13	1643	13	1643	13	1643	13				
Fabrika Masarifi dâimesi	4820	82	4820	82	4820	82	4820	82				
Kârü zarar	66226	05	57622	59	66226	05	57622	59	14648	46		
<i>Şirketin masarifi</i>	1200		1200		1200		1200					

20626162820626164820508205420508205420626492726492

Muvafıkı kayut bulunduğuna tasdik kılındı. 17/1/1932

Murakıp: *Nuri*      Muhasip: *Kemal*      Müdür: *Halis*

İşbu mizan muhteviyatının kuyuda mutabakatı bittetik anlaşılmakla tasdik kılındı

Meclis idare reisî *Şirket* Aza *M. Nakiye* Aza *Hüseyin* Aza *Şevki* Aza *Ab. Hüseyin* Aza *Halis* Aza

*İşbu suret aslına mütâbik'tir*

28/1/1932 28/1/1932 28/1/1932

Konya Elektrik Şirketi

Ek-2 Şirketin 1931 Yılı Bilançosu